

Білий пароплав

Василь Чухліб

Як немає вдома чого робити, Васильок біжить до дідуса Федора. Хата дідусева приліпилася, мов гніздо ластів'яче, на гребені придеснянського косогуру. На міжвіконних простінках рятувальні круги висять, біля сінешньої, почорнілої від негоди стіни на вибір усяких весел. Одразу видно, що тут живе бакенщик.

Щовечора дідусь засвічує на бакенах та прибережних смугастих стовпах ліхтарі — червоні, зелені, жовті. Вночі йде пароплав від вогника до вогника і так не збивається з курсу.

Звісно, дідусь бере з собою Василька. Ні, не просто за пасажиром: онук сідає за гребки, а дідусь правує. Великі дубові весла-гребки Васильок чи й підняв би, тож дідусь зробив йому легенькі, кленові. Вони ніби самі загрибають воду. Самі не самі, а поки засвітять останній бакен, то вибілений під щедрим сонцем Васильків чубчик таки добре прилипає до чола.

Ліхтарі на бакенах дідусь світить сам, бо не так легко зробити це на воді та ще й на бистрині, коли течія вперто намагається потягти човна за собою. А вже на березі він покладається на онука. Васильок, як білка, вибирається по пружинистих щаблях на стовпа і вмент засвічує ліхтар.

Пост їхній — від Соколівки до Максимівського старика. Впоравшись зі своєю нехитрою, але нелегкою роботою, вони тихо запливають у старик. Тут дідусь перевіряє верші, поставлені вранці, витрушує в човен то золотистого карася, то червоноперого окуня чи зеленаву щуку. А Васильок тим часом вибігає на луг, натоптує полотняну торбинку щавлем, щоб було завтра з чим зварити борщу.

А потім вони збирають сушняк і розпалюють на березі вогнище. Коли в задимленому казанку круто закипає вода, дідусь обережно опускає в неї щойно видобуту з верш рибу, пару цибулин, кидає щіпку сірої, як земля, солі. І ось уже парує в казанку юшка, її духмяний запах чути, мабуть, на весь луг. Сьорбають юшку з дерев'яних ложок, які вирізьбив дідусь з липового окоренка. Дідусь смакує вариво поволі, а Васильок сьорбає так, що аж за вухами лящить, аж трава до землі пригинається.

— А добрі з нас молотники! — каже дідусь, споліскуючи в теплій вечірній воді казанка.

Збадьорений Васильок уже сидить на гребках, човен їхній бере курс на Соколівку, і з ріки, котра непомітно зливається з сутінками, підморгують старому та малому веселі вогники, засвічені ними.

Отак улітку.

Взимку дідусь Федір плете ятери, підшиває валянки, латає чоботи й іноді бурчить на Василька крізь прокурені вуса:

— Горить на тобі взувачка, як на пекельнику!

А як же вона не горітиме, коли Васильок жодної ковзанки не обмине, з найвищих у селі гірок на лижах та санках спускається!

Повертає на весну, краплини лунко зриваються із стріх і точать сніг попід хатами. Тоді дідусь перебирається в повітку, і цілими днями чути звідтіля дзенькіт сокири, шурхіт рубанка й густе кахикання. Дідусь майструє бакени, весла, випилює нові кочети на човен. Васильок у нього за підручного. То якусь дощечку треба притримати, то молоток подати, то цвяха вирівняти — роботи вистачає.

Коли скресає Десна, дідусь і Васильок сходять униз, до річки. Тут довгу зиму дрімав під снігом їхній човен. Які сни йому снилися, що бачилося зимовими днями й ночами? Либонь, як і Василькові, білий-білий пароплав з високим капітанським містком.

Дідусь, щось примовляючи собі у вуса, оглядає човна, а Васильок маленьким саперним заступцем викопує в кручі пічку з димарем. Вмощують у тій пічці старий пом'ятий котелок, розтоплюють у ньому смолу. Конопатять щілини мохом, щедро просмолюють днище й борти човна, щоб не протікав ціле літо.

Тепер залишається чекати відкриття навігації. Того дня ждуть бакенщик Федір і його онук Васильок, як свята.

І ось зайшов до їхньої хати дідусь, чисто поголений, з підстриженими вусами, у військовому кітелі, який одягає він лише кілька разів на рік. Васильок одразу здогадався: з якоюсь новиною дідусь завітав.

І заплескав у долоні, коли почув:

— Передали з Максимівни: завтра вранці пройде перший пароплав.

— Ма, то я в дідуся і заночую? — Васильок до матері.

— Ночуй уже, раз таке діло, — помовчавши, погодилась мама.

Поки посвітили ліхтарі й вибралися на гору до хати, зморилися добре. Після пронизливого річкового вітру хата видалася особливо теплою, затишною. Дідусь і каганчика не світив, перевечеряли в темряві холодним борщем.

Полягали на печі, що від ранку зберегла для них трохи тепла, та не спалося. Дідусь кахикав, і Васильок теж крутився, перевертався з боку на бік.

— Чом не спиш, онучку? — мовив дідусь. — Пароплава, либонь, боїшся прогавити? Спи, я розбуджу.

І Васильок ніби поплив на деснянських хвилях...

Вранці, розганяючи сон, вони збігли до Десни. "Чи не проспали?" — хвилювався Васильок, дивлячись на повноводу, стрімку річку. І тут з-за уступу показався пароплав. Він плив по великій весняній воді, легко розрізаючи хвилі, білий-білий, як лебідь.

Дідусь Федір, розгладивши вуса, виструнчився на березі, а біля нього завмер Васильок. Порівнявшись з ними, пароплав дав басовитий, протяжний гудок. Васильок здригнувся — ні, не від гудка. На пароплаві, біля капітанського містка, стояв чоловік у військовій формі і, приклавши до чола долоню, вдивлявся у берег. А може, це татко, його татко повертається додому!

Васильок, вимахуючи картузиком, побіг по берегу за пароплавом. Біг і щось кричав, не чуючи свого голосу. А білий пароплав плив і плив, та не міг причалити, бо

немає в їхньому селі пристані...